

УДК: 347.773.3

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ.

Бондаренко О.О., викладач кафедри «Інтелектуальна власність і право», ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет, м. Маріуполь.

Бондаренко О. О. Особенности та проблемы использования промышленных зразків на підприємствах.

Стаття присвячена актуальній проблемі правової охорони промислової власності – цивільно-правовій охороні промислових зразків в Україні та особливостям використання промислового зразка підприємствами. Зроблено аналіз основних нормативно - правових актів, які регулюють використання та охорону промислових зразків. Виділено основні моменти, які необхідно засвоїти керівникам і працівникам великих промислових підприємств при використанні об'єктів промислової власності, а також при отриманні охорони на промисловий зразок і надалі при його захисті для найбільшого отримання позитивного ефекту від використання.

Bondarenko O. Features and problems of using industrial designs in the business.

Developed economies is largely innovative in nature, that is based on the application of new knowledge and modern information technology. Global trend began deregulation of markets and the reduction or elimination of barriers to free trade, and the establishment of the standard terms and conditions of international trade. This domestic and regional markets become common features and put the same requirements for manufacturers and suppliers of goods and services. In such circumstances, intellectual property has become one of the most important factors determining the success of the production and business activities both in the domestic and international market. It can provide significant advantages in competition. Protection of industrial designs encourages creativity and stimulates the development of the industry. Protection of designs is not only contributes to the overall objectives of the country - there are interested and industry, and company developers and consumers. New times and circumstances create new challenges for managers. It is important not only easy to understand the importance of legal protection of designs and work for its implementation. Therefore, the article devoted to the issue of legal protection of industrial property rights - civil and legal protection of designs in Ukraine and features the use of industrial design companies. The analysis of the basic normative - legal acts regulating the use and protection of industrial designs. The basic points that you need to learn to officers and employees of large industrial enterprises in the use of industrial property, as well as in obtaining protection for industrial design and continue with his defense for the most positive effect of the use.

Бондаренко О. О. Особенности и проблемы использования промышленных образцов на предприятиях.

Статья посвящена актуальной проблеме правовой охраны промышленной собственности – гражданско - правовой охране промышленных образцов в Украине и особенностям использования промышленного образца предприятиями. Сделан анализ основных нормативно - правовых актов, регулирующих использование и охрану промышленных образцов. Выделены основные моменты , которые необходимо усвоить руководителям и работникам крупных промышленных предприятий при использовании объектов промышленной собственности, а также при получении охраны на промышленный образец и в дальнейшем при его защите для наибольшего получения положительного эффекта от использования.

Постановка проблеми. Стаття присвячена актуальній проблемі правової охорони промислової власності – цивільно-правовій охороні промислових зразків в Україні та особливостям використання промислового зразка підприємствами. Розвиток мистецтва дизайну в останні роки привів до того, що споживачі стають все більше зацікавленими в тому, щоб вироби, які вони купують, були не тільки корисними, а й привабливими в естетичному плані. Це, з одного боку, примушує виробників вкладати в дизайн все більше коштів, а з другого – зумовлює необхідність захисту результатів творчої праці дизайнерів за допомогою придбання прав на промислові зразки. Промислові зразки є особливим об'єктом захисту у сфері інтелектуальної власності і користуються особливим визнанням та режимом [1]. Економіка розвинутих країн великою мірою носить інноваційний характер, тобто базується на застосуванні нових знань і сучасних інформаційних технологій. Загальносвітовою тенденцією стали дерегуляція ринків та зниження або ліквідація бар'єрів на шляху вільної торгівлі, а також встановлення стандартних правил і умов міжнародної торгівлі. Завдяки цьому внутрішні та регіональні ринки набувають спільних рис і ставлять однакові вимоги до виробників, так і до постачальників товарів та послуг. В таких умовах інтелектуальна власність стала одним із найважливіших факторів, що визначають успіх виробничої та підприємницької діяльності як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку. Вона може дати значні переваги у конкурентній боротьбі [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблеми охорони промислових зразків в Україні внесли такі видатні українські вчені як Святоцький О.Д., Петрова В.Л., Бошицький Ю.Л., Довгий В.О., Пілопригора О.А., Підопригора О.О., Цибульов П.М., Кожарська І.Ю та ін.

Мета статті. Метою статті є вирішення таких задач: проведення дослідження національного законодавства з питань охорони промислового зразка; розглянути проблеми що виникають при набутті та здійсненні права власності на промисловий зразок підприємствами; виробити рекомендації для керівників підприємств щодо особливостей використання промислових зразків для отримання прибутку.

Викладення основного матеріалу. Промислові зразки стали окремим об'єктом інтелектуальної власності через специфічний характер, який має задовольняти як естетичні, так і функціональні потреби при застосуванні на матеріальних продуктах. Промислові зразки перебувають на перехресті мистецтва та технології, оскільки розробники промислових продуктів намагаються створювати вироби, форма і зовнішній вигляд яких відповідають естетичним уподобанням споживачів, а також їхнім сподіванням стосовно функціональних характеристик цих продуктів. В загальноприйнятому розумінні промисловий зразок – це результат творчої діяльності, спрямований на досягнення декоративності зовнішнього вигляду предметів масового виробництва, який з урахуванням наявних обмежень на ціни задовольняє потреби потенційних споживачів як щодо зорової привабливості предмету, так і в здатності ефективно виконувати призначену йому функцію. В юридичному розумінні, промисловий зразок відноситься до права, що надається в багатьох країнах відповідно до системи реєстрації, на охорону оригінальних орнаментальних і не функціональних ознак промислового виробу або продукту, які є результатом творчої діяльності.

У випадках, коли технічні характеристики різних продуктів, що пропонуються різними виробниками, є порівняно однаковими, естетична привабливість, звичайно із врахуванням ціни, буде визначати вибір споживача. Правова охорона промислових зразків виконує, таким чином, важливу функцію охорони однієї з розпізнавальних властивостей, завдяки яким виробники досягають успіху на ринку.

Промислові зразки понад століття мають незалежний статус серед об'єктів інтелектуальної власності, як за національними законами, так і за міжнародними угодами. Цей статус виявляється у тому, що у більшості країн світу останнім часом було запроваджено закони, які забезпечують своєрідний захист для промислових зразків. Однак, незважаючи на численні зміни в національних законах про промислові зразки, які запроваджувалися з середини 1990-х років, та значну гармонізацію внаслідок цього процесу,

на національному рівні й досі зберігаються значні розбіжності у трактуванні промислових зразків як інтелектуальної власності. Багато з цих розбіжностей зумовлюються різними історичними правовими традиціями та характерною плутаниною, яка виникає через подвійний характер промислових зразків як функціональних та естетичних розробок.

З 1 липня 1994 року в Україні діє Закон України “Про охорону прав на промислові зразки” (далі – Закон), який було прийнято 23 грудня 1993 р. Цей Закон регулює відносини, що виникають у зв’язку з набуттям права власності на промислові зразки в Україні [3]. Відповідно до вищезазначеного Закону, об’єктом промислового зразка може бути форма, малюнок, або забарвлення чи їх поєднання, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних і ергономічних потреб.

Промислові зразки можуть бути об’ємними (моделі), площинними (малюнок) або комбінованими [3]. Охорона прав на промислові зразки заохочує творчість і стимулює розвиток промисловості. Охорона промислових зразків не тільки сприяє досягненню загальних цілей розвитку країни – в ній зацікавлені і промисловість, і компанії-розробники, і споживачі. Як правило, промислові зразки, захищені проти неправомірного копіювання або імітації. Для цього вони повинні бути зареєстровані в патентному відомстві. Охорона промислового зразка означає, що зразок не може бути скопійовано або імітовано без дозволу власника права, а копії або імітації, виготовлені без такого дозволу не можуть ні продаватися, ні імпортуватися.

Обсяг правової охорони, що надається патентом на промисловий зразок, визначається сукупністю суттєвих ознак промислового зразка, зображених на фотографіях виробу (його макета, малюнка) і які визначають зовнішній вигляд виробу з його естетичними і ергономічними особливостями, вказаними заявником [4].

Охорона прав на промислові зразки заохочує творчість і стимулює розвиток промисловості. Охорона промислових зразків не тільки сприяє досягненню загальних цілей розвитку країни – в ній зацікавлені і промисловість, і компанії-розробники, і споживачі.

Завдяки використанню промислових зразків виріб набуває зовнішньої та споживачької привабливості. Як наслідок – зростають комерційна вартість виробу і ймовірність його реалізації на ринку. Промисловий зразок – це художнє оздоблення або естетичний компонент виробу. Зразок може містити об’ємні елементи, такі, як форма або рельєф поверхні виробу, або елементи в межах однієї площини, такі, як малюнок, лінії або колірне виконання [5].

Ефективне використання прав на промислові зразки дозволяє підприємствам підвищувати свою конкурентоспроможність, і за рахунок цього набувати стратегічні переваги на ринку. Якщо створені на підприємстві промислові зразки охороняються правами інтелектуальної власності, то вони набувають певної вартості, і не можуть бути використані без дозволу власника. Це свідчить про необхідність реєстрації прав на зазначений об’єкт інтелектуальної власності, для того щоб ніхто сторонній не міг його використовувати на власний розсуд і з корисною метою.

Нові часи та обставини створюють для керівників нові вимоги. Важливо не тільки просто усвідомити важливість правової охорони промислових зразків а діяти для її реалізації. Перш за все треба усвідомити від чого саме залежить конкурентоздатність промислового зразка. І проаналізувавши дійшли висновку, що конкурентоздатність виробу залежить від: відповідності якості продукції вимогам споживача, у тому числі і естетичним, ергономічним; правового статусу підприємства, а також в можливості індивідуалізації продукції, яку це підприємство виробляє; вміння підприємства спрогнозувати комерційну значимість технічних, художньо-конструкторських рішень.

На наш погляд підприємствам необхідно в першу чергу створити власну патентну стратегію, яка буде полягати в максимальному використанні всіх можливих об’єктів інтелектуальної власності і всього різноманіття їх правової охорони і захисту. Звернувшись та проаналізувавши практику розвинених країни, можна зробити висновок, що належним чином розроблена стратегія по використанню інтелектуальної власності і, зокрема,

промислових зразків, дозволяє підприємству: закріпитися на сприятливих ринкових позиціях через використання сучасних технологій для виробництва продукції; підвищити конкурентоздатність підприємства; отримати індивідуалізацію продукції, шляхом надання їй естетичного вигляду та ергономічних якостей, що притягне споживачів; вдосконалити свою фінансову діяльність, застосовуючи нематеріальні активи для отримання додаткових прибутків, і використовуючи прогресивні та креативні розробки дизайну своєї продукції.

Висновки. На підставі викладеного можна зробити висновок, що правова охорона промислових зразків виконує важливу функцію охорони однієї з розпізнавальних властивостей, завдяки яким виробники досягають успіху на ринку. Але під час використання промислового зразка виникають проблеми, які тісно пов'язані з недосконалістю механізму реалізації охорони промислових зразків. Це вказує на те, що потрібно створити комплексну, посилену охорону прав на промисловий зразок, що унаслідок продовжить строк охорони вказаного об'єкту інтелектуальної власності, а також створити комплексну методичну базу, яка носитиме рекомендаційний характер для керівників та працівників патентних відділів великих промислових підприємств. Це дозволить більш раціонально і плідно використовувати промисловий зразок і отримувати від цього прибуток.

Україна, а разом з нею і підприємства, переживають складний етап ринкових перетворень в економіці. І тому переваги у розвитку, і взагалі досягнення позитивних результатів отримають ті підприємства керівники яких скоріше усвідомлять нові можливості, що відкриваються у процесі використання промислових зразків, і навчатися їх використовувати належним чином.

Список використаних джерел:

1. Охорона промислової власності в Україні: Монографія/ За ред. О. Д. Святоцького, В. Л. Петрова. –К.: Видавничий Дім „Ін Юре”, 1999.–400 с.
2. Ірина Бернадська. Інноваційна діяльність та можливості розвитку малого та середнього бізнесу. – Матеріали семінару «Стратегія підприємства по використанню і захисту прав інтелектуальної власності. Нові можливості для малого і середнього бізнесу, 30 січня 2002 р. м.Київ.
3. Охорона інтелектуальної власності в Україні. С. О. Довгий, В. О. Жаров, В. О. Зайчик та ін. – К.: Форум, 2002 – 319 с.
4. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 16.10.2012 N 5460-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/page>
5. Що треба знати про промисловий зразок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.patent.net.ua/intellectus/patentbureau_news/about_intellectual_property/2037/ua.html.
6. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. - Науково-практичне видання у 4-х томах/ За заг. ред. О.Д.Святоцького. К.: Видавничий Дім “Ін Юре”, 1999, том 3:Промислова власність. –656с.
7. Підпригора О. А., Підпригора О. О. Право інтелектуальної власності України: Навч. посібник для студентів юридичних вузів і фак. Університетів. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 336 с.
8. Цибульов П. М. “Основи інтелектуальної власності.” Навчальний посібник. – К.: “Інститут інтелектуальної власності і права,2003. –172 с.
9. Інтелектуальна власність в Україні: Проблеми теорії і практики: зб. наук, статей /За ред. Ю.С. Шемшученка, Ю.Л. Бошицького — К.: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. — 2002 р. — 424 с

Ключові слова: промисловий зразок, патент, правова охорона, інтелектуальна власність, інновації, обсяг правової охорони.

Ключевые слова: промышленный образец, патент, правовая охрана, интеллектуальная собственность, инновации, объем правовой охраны.

Key words: industrial design, patent, legal protection, intellectual property, innovation, the scope of protection.